

فهرست مطالب

مقدمهٔ معاونت پژوهش ۱۹

بخش نخست

درس نخست: کلیات

مقدمه ۲۶

تعریف رشد ۲۷

معنای متفاوت واژهٔ «رشد» در منابع اسلامی ۲۸

واژه‌های مشابه ۳۲

تعریف روان‌شناسی رشد ۳۳

روان‌شناسی کودک و روان‌شناسی ژنتیک ۳۵

سیر پدیداری روان‌شناسی رشد ۳۶

۱. افلاطون ۳۶

۲. قرون وسطا ۳۷

۳. دوران رنسانس ۳۸

۴. قرن هفدهم ۳۸

۵. قرن هجدهم ۳۹

۶. قرن نوزدهم ۴۰

۷. قرن بیستم ۴۲

۴۳	۸. دوره ظهور اسلام
۴۷	ضرورت مطالعه روان‌شناسی رشد
۴۸	اهداف
۴۹	کاربرد
۴۹	۱. تعلیم و تربیت
۴۹	۲. کاربردهای اجتماعی
۴۹	۳. بهداشت و درمان
۵۰	۴. قانون‌گذاری
۵۰	مسائل مطرح در حوزه روان‌شناسی رشد
۵۱	رابطه روان‌شناسی رشد با دیگر علوم
۵۳	خلاصه درس
۵۴	خودآزمایی

درس دوم: دیدگاه‌های رشد (۱)

۵۸	مقدمه
۶۰	افلاطون و ارسطو
۶۱	جان لاک
۶۳	ژان ژاک روسو
۶۵	فردریک فروبل
۶۶	دیدگاه‌های مطرح درباره رشد در قرن بیستم
۶۸	۱. دیدگاه‌های روان‌پویا
۶۹	الف) دیدگاه فروید
۷۷	ب) دیدگاه اریکسون
۸۱	۲. دیدگاه‌های رفتارگرا
۸۳	الف) دیدگاه‌های اولیه رفتارگرا
۸۵	ب) دیدگاه یادگیری اجتماعی
۸۸	خلاصه درس
۹۰	خودآزمایی

درس سوم: دیدگاه‌های رشد (۲)

۹۴	۳. دیدگاه‌های ارگانیسم گرا
۹۷	الف) مفاهیم اساسی
۱۰۶	ب) دوره‌ها و مراحل رشد
۱۱۰	۴. دیدگاه‌های اتولوژیک (کردارشناختی)
۱۱۱	۵. دیدگاه انسان‌گرا
۱۱۳	مقایسه دیدگاه‌ها با توجه به اصول رشد
۱۱۴	دیدگاه‌های مطرح درباره رشد اخلاقی
۱۱۷	سطح یک: اخلاق پیش‌عرفی
۱۱۸	سطح دو: اخلاق عرفی
۱۱۹	سطح سه: اخلاق پس‌عرفی
۱۲۲	رشد از دیدگاه دانشمندان مسلمان
۱۲۴	۱. فارابی
۱۲۵	۲. ابن‌سینا
۱۲۶	۳. غزالی
۱۲۷	۴. خواجه‌نصیرالدین طوسی
۱۲۸	خلاصه درس
۱۲۹	خودآزمایی

درس چهارم: ابعاد رشد

۱۳۲	مقدمه
۱۳۲	رشد بدنی
۱۳۳	ارتباط رشد بدنی با روان‌شناسی رشد
۱۳۵	جلوه‌های رشد بدنی
۱۳۸	بعد حسی- حرکتی
۱۳۹	ارتباط رشد حرکتی با رشد شناختی
۱۳۹	ارتباط رشد حرکتی با رشد اجتماعی
۱۳۹	بعد عاطفی و هیجانی

۱۴۲	جلوه‌های هیجان
۱۴۳	اهمیت و نقش هیجان
۱۴۳	بعد شناختی
۱۴۶	بعد اجتماعی
۱۵۰	ارتباط رشد اجتماعی با دیگر ابعاد
۱۵۰	بعد اخلاقی
۱۵۴	جنبه‌های سه‌گانه رشد اخلاقی
۱۵۶	خلاصه درس
۱۵۶	خودآزمایی

درس پنجم: اصول رشد

۱۵۸	مقدمه
۱۵۸	اصول رشد
۱۵۹	۱. استمرار
۱۶۰	۲. منحنی طبیعی روند رشد
۱۶۳	۳. پیروی از الگوی معین و پیش‌بینی‌پذیر
۱۶۴	الف) رابطه سرعت و مدت رشد با پیچیدگی موجود زنده
۱۶۴	ب) ثبات تفاوت‌های فردی
۱۶۵	۴. رشد عاطفی-هیجانی
۱۶۵	۵. رشد شناختی
۱۶۵	۶. رشد حرکتی
۱۶۷	۷. وجود مقاطع تعادل و عدم تعادل
۱۶۹	۸. پیوسته یا مرحله‌ای بودن
۱۷۱	۹. وجود تفاوت‌های فردی
۱۷۴	خلاصه درس
۱۷۴	خودآزمایی

درس ششم: عوامل مؤثر بر رشد

۱۷۸	مقدمه
-----	-------

۱۷۸	پایه‌های زیستی
۱۷۹	۱. علم ژنتیک
۱۸۰	الف) وراثت
۱۸۱	ب) کروموزوم
۱۸۷	ج) ژن
۱۹۴	۲. ژنتیک رفتار
۱۹۵	۳. انتقال ویژگی‌های ژنتیک
۱۹۵	پایه‌های محیطی
۱۹۶	۱. محیط پیش از تولد (رشد پیش‌زادی)
۱۹۷	۲. محیط پس از تولد
۱۹۷	الف) محیط طبیعی
۱۹۹	ب) محیط اجتماعی
۲۰۴	ج) تأثیر فرد بر محیط
۲۰۵	تعامل وراثت و محیط
۲۰۷	پایه‌های ارادی
۲۱۰	خلاصه درس
۲۱۲	خودآزمایی

بخش دوم

درس هفتم: رشد پیش‌زادی

۲۱۶	مقدمه
۲۱۶	لقاح
۲۲۱	مراحل رشد پیش‌زادی
۲۲۲	۱. مرحله لانه‌گزینی یا تخمی
۲۲۵	۲. مرحله رویانی
۲۳۰	۳. مرحله جنینی
۲۳۴	عوامل مؤثر بر رشد پیش‌زادی
۲۳۶	۱. مواد غذایی

۲۳۷	۲. داروهای شیمیایی.....
۲۳۸	۳. سیگار.....
۲۳۸	۴. الکل.....
۲۳۹	۵. حالات هیجانی و روانی مادر.....
۲۴۰	۶. سن والدین.....
۲۴۰	۷. تشعشعات.....
۲۴۱	۸. بیماری یا عفونت بدن مادر.....
۲۴۲	۹. عامل ار. هاش.....
۲۴۳	۱۰. نقش پدر.....
۲۴۴	خلاصه درس.....
۲۴۵	خودآزمایی.....

درس هشتم: رشد نوزادی (۱)

۲۴۸	مقدمه.....
۲۴۹	رشد بدنی.....
۲۵۲	رشد حرکتی.....
۲۵۵	نیازهای فیزیولوژیک.....
۲۵۵	۱. خواب.....
۲۵۶	۲. تغذیه.....
۲۵۸	۳. تنظیم بودن درجه حرارت.....
۲۵۸	۴. حواس پنج‌گانه.....
۲۵۹	الف) ادراک بساوایی.....
۲۵۹	ب) ادراک چشایی.....
۲۵۹	ج) ادراک بویایی.....
۲۶۰	د) ادراک شنوایی.....
۲۶۲	ه) ادراک بینایی.....
۲۶۳	بازتاب‌ها.....
۲۶۴	۱. بازتاب مکیدن.....

۲۶۵	۲. بازتاب مورو.....
۲۶۶	۳. بازتاب باینسکی.....
۲۶۶	۴. بازتاب چنگ زدن.....
۲۶۶	۵. بازتاب پلک زدن.....
۲۶۶	۶. بازتاب راه رفتن.....
۲۶۷	۷. بازتاب چرخش سر یا گونه.....
۲۶۸	رشد شناختی.....
۲۷۱	رشد شناختی از دیدگاه پیاژه.....
۲۷۳	۱. مرحله نخست (فعالیت بازتابی، از تولد تا یک ماهگی).....
۲۷۴	۲. مرحله دوم (واکنش‌های دورانی نخستین، یک تا چهار ماهگی).....
۲۷۴	۳. مرحله سوم (واکنش‌های دورانی ثانوی، چهار تا هشت ماهگی).....
۲۷۵	۴. مرحله چهارم (هماهنگی روان‌بنه‌های دومین، هشت تا دوازده ماهگی).....
۲۷۶	۵. مرحله پنجم (واکنش‌های دورانی نوع سوم، دوازده تا هجده ماهگی).....
۲۷۷	۶. مرحله ششم (ابداع وسایل جدید از طریق ترکیب ذهنی، هجده تا ۲۴ ماهگی).....
۲۷۹	خلاصه درس.....
۲۸۰	خودآزمایی.....

درس نهم: رشد نوزادی (۲)

۲۸۲	رشد اجتماعی.....
۲۸۳	نموده‌هایی از رشد اجتماعی.....
۲۸۳	۱. درک چهره.....
۲۸۴	۲. لبخند.....
۲۸۷	رشد هیجانی.....
۲۸۹	ویژگی‌های هیجانات کودکان.....
۲۹۰	رشد عاطفی (دل‌بستگی).....
۲۹۱	علایم دل‌بستگی.....
۲۹۲	انواع دل‌بستگی.....
۲۹۲	۱. دل‌بستگی ایمن.....

۲۹۲ ۲. دل‌بستگی نایمن اجتنابی
۲۹۲ ۳. دل‌بستگی نایمن دوسوگرا
۲۹۳ مراحل دل‌بستگی
۲۹۴ مرحله نخست (از تولد تا سه‌ماهگی): پاسخ‌دهی نامتمایز به انسان‌ها
۲۹۵ مرحله دوم (سه تا شش‌ماهگی): تمرکز بر آشنایان
۲۹۶ مرحله سوم (شش‌ماهگی تا دو یا سه‌سالگی): دل‌بستگی شدید و نزدیکی جویی فعال
۲۹۸ خلاصه درس
۲۹۸ خودآزمایی

درس دهم: دوره کودکی اول (پیش از دبستان) (۱)

۳۰۰ مقدمه
۳۰۰ دورنمای تاریخی
۳۰۲ ویژگی‌های کلی
۳۰۳ رشد بدنی
۳۰۵ رشد حرکتی
۳۰۶ مهارت‌های حرکتی
۳۰۸ مهارت‌های خودیاری
۳۰۸ مهارت‌های هنری
۳۱۰ رشد شناختی
۳۱۳ خودمیان‌بینی
۳۱۴ جاندارپنداری
۳۱۴ ساخته‌پنداری
۳۱۵ نگه‌داری
۳۱۷ برگشت‌ناپذیری
۳۱۷ رشد اجتماعی
۳۲۷ خلاصه درس
۳۲۸ خودآزمایی

درس یازدهم: دوره کودکی اول (پیش از دبستان) (۲)

۳۳۲	بازی
۳۳۵	رشد عاطفی
۳۳۷	۱. ترس
۳۴۰	۲. خشم
۳۴۱	۳. پرخاشگری
۳۴۴	۴. حسادت
۳۴۶	رشد اخلاقی
۳۴۷	۱. جهت‌گیری اطاعت و تنبیه
۳۴۸	۲. سوگیری کاربردی و لذت‌جویانه فطری
۳۵۰	خلاصه درس
۳۵۰	خودآزمایی

درس دوازدهم: دوره کودکی دوم (دبستانی)

۳۵۲	مقدمه
۳۵۲	ویژگی‌های کلی
۳۵۴	رشد جسمی
۳۵۵	رشد حرکتی
۳۵۶	چپ‌دستی
۳۵۷	رشد شناختی
۳۶۰	استدلال قیاسی
۳۶۱	نگهداری ذهنی
۳۶۲	طبقه‌بندی در مفاهیم
۳۶۲	رشد اجتماعی
۳۶۳	گروه همسالان
۳۶۷	بازی
۳۶۹	رشد عاطفی
۳۷۲	واکنش‌های ناخوشایند
۳۷۲	۱. خشم

۳۷۳	۲. ترس
۳۷۶	۳. حسادت
۳۷۹	رشد اخلاقی
۳۸۲	خلاصه درس
۳۸۴	خودآزمایی

درس سیزدهم: دوره نوجوانی (۱)

۳۸۸	مقدمه
۳۸۸	ویژگی‌های کلی
۳۹۴	اهمیت
۳۹۵	دیدگاه‌ها
۳۹۷	تعریف نوجوانی
۳۹۸	سن نوجوانی
۴۰۰	تکالیف رشدی نوجوان
۴۰۱	مراحل رشد نوجوانی
۴۰۴	بلوغ
۴۰۵	تعریف بلوغ
۴۰۶	انواع بلوغ
۴۰۶	۱. بلوغ جسمی
۴۱۱	خلاصه درس
۴۱۲	خودآزمایی

درس چهاردهم: دوره نوجوانی (۲)

۴۱۴	۲. بلوغ جنسی
۴۱۹	الف) مراحل تمایلات جنسی
۴۲۰	ب) بلوغ زودرس و بلوغ دیررس
۴۲۳	ج) علایم بلوغ دیررس
۴۲۴	۳. بلوغ شرعی
۴۲۴	۴. بلوغ روانی

۴۲۶	۵. بلوغ اقتصادی
۴۲۶	۶. بلوغ عاطفی
۴۲۶	بعد شناختی
۴۳۴	خلاصه درس
۴۳۴	خودآزمایی

درس پانزدهم: دوره نوجوانی (۳)

۴۳۶	بعد اجتماعی
۴۴۷	۱. نوجوان و محیط
۴۴۷	الف) خانواده
۴۴۹	ب) همسالان
۴۵۰	ج) دوستی‌های افراطی
۴۵۱	د) آثار دوستی با همسالان
۴۵۳	هـ) افراط در درون‌گرایی به عنوان رفتاری مرضی
۴۵۳	و) افراط در برون‌گرایی به عنوان رفتاری مرضی
۴۵۴	بعد اخلاقی
۴۵۷	۱. دیدگاه‌های کلبرگ و دیس
۴۵۹	۲. رشد مذهبی
۴۶۰	۳. عوامل مؤثر بر رشد اخلاقی
۴۶۰	الف) شیوه‌های فرزندپروری والدین
۴۶۰	ب) تعامل همسالان
۴۶۰	ج) فرهنگ
۴۶۱	خلاصه درس
۴۶۳	خودآزمایی

درس شانزدهم: دوره نوجوانی (۴)

۴۶۶	بعد عاطفی
۴۶۹	۱. عوامل مؤثر بر هیجان‌های نوجوانان
۴۷۱	۲. مشکلات و اختلالات نوجوانان

۴۷۳ (الف) اختلال‌ها و مشکلات جسمانی
۴۷۷ (ب) اختلال‌ها و مشکلات عاطفی
۴۸۳ (ج) اختلال‌های اخلاقی
۴۸۵ ۳. شیوه‌های رفتار با نوجوان
۴۸۶ (الف) بر مشکلات نوجوان نیفزاییم!
۴۸۶ (ب) نوجوان، نیازمندی است که از اظهار نیاز سر باز می‌زند
۴۸۷ (ج) نوجوان اندرز مستقیم را بر نمی‌تابد
۴۸۷ (د) نوجوان به راهنمایی نیاز دارد
۴۸۷ (هـ) سعی در حفظ ارتباط با نوجوان
۴۸۸ (و) مهر و محبت عاقلانه متناسب با سن نوجوانی
۴۸۸ (ز) پر کردن اوقات فراغت
۴۸۸ (ح) شرکت دادن نوجوان در فعالیت‌های بزرگ‌سالان
۴۸۹ (ط) آشنا کردن نوجوان با مسائل بلوغ جنسی
۴۹۰ ۴. وظایف نوجوان
۴۹۱ خلاصه درس
۴۹۲ خودآزمایی

درس هفدهم: دوره جوانی

۴۹۴ مقدمه
۴۹۴ اهمیت
۴۹۶ ویژگی‌های کلی
۴۹۷ تعریف جوانی
۴۹۹ بعد جسمی
۵۰۰ بعد شناختی
۵۰۱ نظریه‌های عرضه‌شده درباره رشد شناختی
۵۰۱ ۱. مرحله اکتسابی (کودکی و نوجوانی)
۵۰۲ ۲. مرحله پیشرفت و دستیابی (اوایل بزرگ‌سالی)
۵۰۲ ۳. مرحله مسئولیت و مرحله اجرایی (میان‌سالی)

۵۰۳	۴. مرحله یک پارچه‌سازی مجدد (اواخر بزرگ‌سالی).....
۵۰۳	بعد اجتماعی.....
۵۰۴	نقش محیط در رشد اجتماعی جوان.....
۵۰۷	انتخاب شغل.....
۵۰۹	بعد عاطفی.....
۵۱۲	بعد اخلاقی.....
۵۱۷	آسیب‌ها.....
۵۱۷	۱. ناپختگی.....
۵۱۸	۲. انحراف جنسی.....
۵۱۸	۳. بیکاری.....
۵۱۹	خلاصه درس.....
۵۲۱	خودآزمایی.....
۵۲۲	منابع.....
۵۴۹	نمایه‌ها.....